

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพทีมงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาลักษณะการทำงานเป็นทีมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการทำงานเป็นทีมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานใน 6 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย สำนักช่วยเหลือผู้ประสบภัย สำนักมาตรการป้องกันสาธารณภัย กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ รวม 135 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมา 135 คนคิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for the Social Science) ในการคำนวณค่าทางสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test, F-test เปรียบเทียบความแตกต่างโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Anova) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการศึกษา

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านสาธารณภัยระหว่าง 5-9 ปี ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในสำนักมาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและสำนักช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีรูปแบบการทำงานเป็นทีมตามสายงาน/ตามโครงสร้างขององค์กร และมีโอกาสเข้าร่วมการทำงานในลักษณะของการประชุมเป็นครั้งคราวอยู่ในระดับมากกว่าการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานและปฏิบัติการเฉพาะกิจ

2. ความคิดเห็นต่อลักษณะการทำงานเป็นทีมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จากการศึกษาลักษณะการทำงานเป็นทีมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกำหนดลักษณะการทำงานเป็นทีมไว้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้นำทีมงาน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และด้านการกำกับดูแล พบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อลักษณะการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการประสานงานและด้านการกำกับดูแล รองลงมาคือ ด้านผู้นำทีมงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการวางแผน ตามลำดับ ส่วนผลการศึกษาลักษณะการทำงานเป็นทีมในแต่ละด้าน มีดังนี้

2.1 ด้านการประสานงาน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก ที่ทีมงานใช้การประสานงานแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการผสมผสานกัน รองลงมาคือ ทีมงานมีการประสานงานร่วมกับองค์กรเครือข่าย อาสาสมัคร มูลนิธิ และองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือลักษณะที่ทีมงานมีการประสานการรับแจ้งเหตุและเข้าระงับเหตุการณ์ได้อย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์

2.2 ด้านการกำกับดูแล กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก ที่ทีมงานมีการติดตามสถานการณ์ด้านสาธารณภัยอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ ทีมงานมีการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อประเมินผลความคุ้มค่าในการทำงาน ส่วนลักษณะความสามารถในการประเมินสถานการณ์ เพื่อการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้และการรายงานระดับความรุนแรงขั้นต้นของสาธารณภัยได้อย่างรวดเร็ว กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับน้อยสุด

2.3 ด้านผู้นำทีมงาน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก ที่ทีมงานมีผู้นำที่กล้าตัดสินใจและสามารถแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ รองลงมาคือ ผู้นำมีวิสัยทัศน์สามารถกำหนดการทำงานชัดเจน และที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้นำส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมด้านการทำงานเป็นทีมในองค์กร

2.4 ด้านการมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก ที่สมาชิกทีมงานมีส่วนร่วมในผลงานและความสำเร็จของทีม รองลงมาเห็นด้วยที่ทีมงานมีการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน โดยยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง และที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือการที่ทีมงานเปิด

โอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมวางแผนตั้งแต่การกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.5 ด้านการวางแผน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก ที่ทีมงานมีการวางแผนกลยุทธ์โดยมีเป้าหมายเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รองลงมาทีมงานมีการวางแผนบริหารราชการ 4 ปีเพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินงานไว้ชัดเจน และที่เห็นด้วยน้อยสุดคือทีมงานมีการวางแผนการบริหารจัดการด้านเครื่องมือ เครื่องจักรกล และวัสดุอุปกรณ์ไว้อย่างเป็นระบบและเพียงพอต่อการจัดการสาธารณภัย

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการทำงานเป็นทีมของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการทำงานเป็นทีมของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกำหนดปัญหาอุปสรรคไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านการบริหารงานขององค์กรและด้านการดำเนินงาน ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัญหาอุปสรรคในการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านการบริหารงานขององค์กร รองลงมาคือด้านนโยบาย และสุดท้ายคือ ด้านการดำเนินงาน ส่วนผลการศึกษาลักษณะการทำงานเป็นทีมในแต่ละด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงานขององค์กร กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการบริหารงานขององค์กรในการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของสมาชิกและการบริหารจัดการข้อมูลที่ยังไม่เป็นระบบ ไม่เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้บริหาร รองลงมาคือองค์การขาดการบริหารจัดการด้านการซ่อมแซม บำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องจักรกล และอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

3.2 ด้านนโยบาย กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาด้านนโยบายที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อยครั้ง รองลงมาคือ องค์กรไม่ได้กำหนดนโยบายการทำงานเป็นทีมไว้ในยุทธศาสตร์ขององค์กรอย่างชัดเจน และการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติขององค์กรยังไม่ชัดเจน

3.3 ด้านการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการดำเนินงานที่สมาชิกของทีมมีความเห็นต่อแนวทางการทำงานเป็นทีมที่แตกต่างกัน รองลงมาคือองค์การขาดการพัฒนาจิตสำนึกในการทำงานเป็นทีม ส่วนปัญหาที่สมาชิกของทีมไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานเป็นทีมและองค์การขาดการแสวงหาและบูรณาการทรัพยากรร่วมกับหน่วยงานอื่น

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับลักษณะการทำงานเป็นทีม และปัญหาอุปสรรคในการทำงานเป็นทีม

4.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับลักษณะการทำงานเป็นทีม พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อลักษณะการทำงานเป็นทีมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกันทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้นำทีมงาน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการวางแผน ด้านการประสานงานและด้านการกำกับดูแล

4.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัญหาอุปสรรคในการทำงานเป็นทีม พบว่า อายุ ประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคการทำงานเป็นทีมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกันทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านการบริหารงานขององค์กร และด้านการดำเนินงาน ส่วนเพศ ที่แตกต่างกัน ทำให้ปัญหาอุปสรรคในการทำงานเป็นทีมด้านนโยบายแตกต่างกัน คือ กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาอุปสรรคด้านนโยบายสูงกว่าเพศชาย ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างปัญหาอุปสรรคในการทำงานเป็นทีมด้านการดำเนินงานต่างกัน คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหามีค่าเฉลี่ยอุปสรรคสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และระดับตำแหน่งงานที่ต่างกัน ทำให้ปัญหาอุปสรรคในการทำงานเป็นทีมด้านการบริหารงานองค์กร และด้านการดำเนินงานแตกต่างกัน คือกลุ่มตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งชำนาญการพิเศษ ชำนาญการ และตำแหน่งปฏิบัติการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งชำนาญงานในด้านการบริหารงานขององค์กรและด้านการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพทีมงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรควรมีการกำหนดนโยบายการทำงานเป็นทีมไว้ในยุทธศาสตร์ขององค์กรอย่างชัดเจน
2. องค์กรควรมีกระบวนการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ได้บังคับบัญชา เช่น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ร่วมกัน การประชุม การจัดเอกสารแจ้งเวียน การเผยแพร่ทาง Website การถ่ายทอดเสียงตามสาย เพื่อชี้แจงนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ การจัดทำตัวชี้วัด และการประเมินองค์กร อย่างสม่ำเสมอ
3. องค์กรควรมีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้ตรงกับความรู้ความสามารถของสมาชิกในทีมงาน
4. องค์กรควรสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการด้านการซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องจักรกล และอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ให้มีความพร้อมและสะดวกในการใช้งาน
5. องค์กรควรส่งเสริมให้บุคลากรในสายงานประเภททั่วไปได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษาต่อ หรือการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ ด้านวิชาการ ควบคู่กับการสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม ปรับเปลี่ยนค่านิยม และส่งเสริมวัฒนธรรม และทัศนคติที่ดีต่อองค์กร เข้าร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
6. องค์กรควรเพิ่มหลักสูตรการฝึกอบรมด้านการทำงานเป็นทีม เพื่อรองรับสถานการณ์การเกิดสาธารณภัยใหม่ๆ เช่น โครงการฝึกอบรมการพัฒนาและเสริมสร้างทีมงาน การฝึกอบรมเพื่อสร้างนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ภัย ฝึกอบรมด้านเทคนิคการเผชิญเพลิง และการกู้ภัยแบบใหม่เพื่อเพิ่มประสบการณ์และทักษะในการปฏิบัติงานของทีมในการกู้ชีพกู้ภัยในสถานการณ์ฉุกเฉิน

ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติการ

1. องค์กรควรบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นเพื่อแสวงหาและบูรณาการทรัพยากรร่วมกัน

2. องค์การควรบูรณาการด้านข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสาธารณภัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อมพัฒนารูปแบบ Website ของสำนัก/กอง ให้มีข้อมูลที่ครอบคลุมภารกิจและทันสมัยเป็นปัจจุบัน สะดวกในการเข้าถึง เพื่อเป็นความรู้และเป็นประโยชน์ในการนำมาใช้เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. บุคลากรควรให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีม มีการประสานงานและมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและทราบถึงแนวทางการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการพัฒนาคุณภาพทีมงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ทีมงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีสเตอร์เตือนภัย ทีมกู้ชีพกู้ภัยหรือทีมงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภัยพิบัติ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพของทีมงาน